

Minivådområde
Henrik Larsen
Serritslevvej 76, 9700 Brønderslev

Bedrift
Smerstedgård ved Vrå

Vi driver et kvægbrug med 2 produktionsenheder med 250 køer ca. på hver. På den ene gård er det Jersey køer og på den anden er det Holstein. Og så driver vi ca. 400 ha, hvoraf de 30 er forpagtede. Og det er stort set majs og græs i det hele som selvfølgelig går til dyrenes foder. Vi gør stort set alt markarbejde selv og passer for en stor dels vedkommende også jorden på en anden ejendom (som ikke er vores), også grovfoder. Vi har 8 fastansatte og 5 afløsere til at gå i stalden.

Hvordan kom du i gang med det?

Helt tilbage i 2013/14. Men det trak faktisk lidt ud med at få det lavet det for vejret drillede, og det var vådt. Jeg tror det tog 1½ år fra vi startede med at snakke om det til vi kom i gang. Det var Anne Birgitte Thing der prikkede lidt til mig om ikke jeg skulle have sådan et. Hun var min rådgiver.

Hvad fik dig solgt på ideen om et minivådområde?

Jamen det var nok lidt miljømæssigt, at hvis man kan gøre noget uden at det koster en hel masse, også produktionsmæssigt, selvfølgelig koster det noget at stille an, men er der områder som kan gøre bedre gavn som minivådområde end til drift, jamen så er det jo fint. For det var ikke noget vi fik så meget ud af. Vi sad fast en gang imellem.

Motivationen for mig er den miljømæssige del, at passe på miljøet. Måske ikke så meget fordi jeg tror på det, men mest for at vise at vi vil altså godt, hvis der er noget at komme efter, så er det klart.

Vi fik lavet en ansøgning om tilskud og fik lavet en aftale med en lokal entreprenør. Han havde lavet minivådområder hos Knud Thing og Per Pedersen.

Hvem stod for tegning af minivådområdet? Jeg tror det var Anne Birgitte, vi gjorde det i fællesskab, så det passede bedst muligt ind i landskabet.

Hvorfor kom det til at ligge hvor det ligger? Fordi det var der, vi havde et areal som var stort nok til at afvande til et minivådområde. Det var stort nok, så det gav mening at lave. Hvis det var et andet sted med 30 ha, så gav det ikke så meget mening.

Drænoplandet for minivådområdet er 70 ha.

Skulle i lave noget om for at få det etableret? Vi havde ikke en pumpe derude i forvejen. Der var en bæk og den har vi brugt til opsamlingsbassin/forsyningsbassin, og bækken fik vi lov til at udvide, så der kunne være mere vand i den, og så gravede vi så ud på den anden side (af bækken). Fik lagt ler i bunden så det kunne holde på vandet. Leret var der i forvejen.

Den jord der blev gravet op til bassinerne skulle ikke køres væk. Den blev stablet op på siderne af bassinerne. Der er ikke kørt noget jord derfra. Det var rimelig uproblematisk.

Udfordringer? Der var lige det med placeringen. Det var vi ikke helt enige med kommunen om, men det er nu fint nok som det er blevet.

Vi ville have rykket minivådområdet tættere på bækken (vandreservoiret). Der var et stykke med træer helt op til bækken. Kommunen mente det var et § 3-område. Vi inviterede kommunen med derud og så så vi på det og så aftalte vi, hvordan det kunne laves.

Etablering af pumpe? Var det svært?

Ja, det diskuterede vi lige lidt for vi skulle have en vindmølle. Jeg havde sagt ja til at vi skulle have vindmøllen som afprøvningssted. Dem der skulle give tilskud ville så ikke have, at vi skulle have den store elpumpe, så sagde jeg godt nok, at hvis nu vindmøllen ikke virker, så står jeg der, så det forlangte jeg at vi skulle have. Efter at vi havde snakket lidt frem og tilbage, så accepterede de, at der skulle en elektrisk pumpe med. Så det blev en del af etableringen af minivådområdet.

Jeg har ikke selv betalt noget af minivådområdet. Det kostede 500.000 kr. Entreprenøren tog ved. Alting bliver dyrere når der er tilskud.

Hvordan havde du fået kontakt til Grundfos ift. Vindmøllen? Jeg tror, de havde haft fat i Anne Birgitte. Eller CK. Det var nok AB eller CK som aftalte at det kunne være noget for mig.

Jeg har heller ikke betalt for etableringen af vindmøllen. Der var noget i vejen med den, så jeg var lige ude og hjælpe dem med at løfte den ned i projektperioden. Det er den eneste måde jeg har været involveret på.

Vedligehold?

Der hvor pumperne sidder, jeg har suget sandet op dernedefra, så pumperne ikke døde i sandet. Men det har jeg kun gjort én gang. Og så har jeg flyttet lidt på de brædder der sidder ved udløbet til bækken for at finde frem til den højde vi skulle have.

Hvad med beplantning? Det har vi så ikke gjort. Det har jægeren sørget for.

Udformning af minivådområde? (har været blandet lidt ind i det)

Det skulle passe ind i landskabet. Jeg har ingen viden om, hvordan det skulle se ud, for at virke. Men vi var lidt fælles om at få bassinerne placeret, så de kunne passe ind i landskabet. Alt afhængigt af hvor jorden ligger højt og lavt, så vi fik det lavet nemmest muligt.

Vandreservoir og fem bassiner. Det ser anderledes ud end de andre.

Der skulle være nogle små bassiner til at begynde med, så hvis der kommer skidt ind med vandet så bundfælder det der. Der var et stykke der, som var rød jord, så det passede fint at lave det lidt bredere der. Det første bassin.

Hvad med drænene da minivådområdet blev etableret? Vi lagde dræn i. Der var en grøft ned gennem mark oppe fra vejen af. Den fyldte vi så noget jord i og fik det drænet, fik lavet noget stikledninger og sådan. Det andet blev sådan set bare ført til sådan som det var. Der var noget som skulle ledes uden om. Der var også noget dræn, der hvor vandet løber ud (i bækken fra minivådområdet) og det blev så ført igennem helt ned til prøvestedet er med lukkede rør, så det der har været i bassinet (minivådområdet) ikke løb ind igen. Der kommer så noget derovre fra som går over i opsamlingsbassinet. Det blev også gjort. De seks rør blev samlet i et rør.

Der er også en del drænrør som føder direkte ud i vandreservoiret.

Du har ikke haft væsentlige udgifter til vedligehold af minivådområdet? En 5.000 kr. tænker jeg.

Jeg har ikke overblik over hvad jeg giver for el til pumpen. Men jeg tror ikke det er ret meget. Jeg har aldrig set den når den starter (den store), jeg har kun set den lille pumpe starte derude (den der er koblet på vindmøllen).

Pumpen kører på den strøm som vindmøllen kan lave. Der er ikke batteri koblet på vindmøllen. Den starter kun når den laver strøm nok. Hvis der er strøm og vand nok, så starter pumpen. Der sidder en føler nede ved pumpen. Ja, der er to følere. Der er en føler til vindmøllepumpen og hvis vandet kommer for højt op, så er der en føler mere, der starter den store pumpe.

Mærke? Grundfoss. De leverede også vindmøllen. Pumpen som er koblet på vindmøllen betalte Grundfoss, hvor projektet betalte for den store ekstra pumpe.

Hvad kostede pumperne? Grundfoss pumpen er en ganske almindelig en, som den vi har ude i stalden til når vi spuler. Den koster nok 12-15.000 kr.

Og jeg tænkte nemlig på, at en pumpe som er god til sådan noget brøndvand, den kan da ikke pumpe sådan noget vand, men det kan det godt.

Den store pumpe (kender ikke mærket), den er et 20 hestes motor, den kan pumpe meget mere. Ved du hvor stor kapacitet pumperne har? Nej, det ved jeg ikke.

Der er også en flowmåler. De ved, hvor meget vand der løber igennem. Jeg tænker, at hun også kan se, hvor meget den har kørt. Man kan se, hvis der lige pludselig kommer meget vand.

Var du ind over, da det blev besluttet, hvor store pumperne skulle være?

Kun i forbindelse med den store pumpe. Der sagde jeg, at det skulle være en pumpe af den størrelse. Den skulle kunne lede vandet væk.

Projektet betalte også for etablering af el til pumpen? Ja. Udgift? Jo men lige der hvor vi skridter over hegnet har vi vores markvanding, så de tog bare strøm der og så lige ned over marken. Det var ikke så voldsomt. Der skulle bare graves en rende og så sættes kabel i og så tilsluttes, 10-20.000 kr.

Pumperne bryder ikke sammen? Nej, de gik til i sand, dem begge to, men da jeg så fik slamsugerer i, og fik suget sandet op, så kørte de igen.

Problemer med flow-måler? Der har været et par gange hvor der har været lyn som har taget strømmen og så ringer prøvetageren om at relæet skal slås til igen. Vi bruger det ikke, så vi opdager det ikke når det slår fra. Det sidder i stalden.

Der sker ikke noget selv om elforsyningen til den store pumpe går, for vindmølle pumpen kører stadig væk. Vi har ikke oplevet at få oversvømmelse på grund af strømsvigt.

Var dine marker tit oversvømmet før minivådområdet kom til? Ja, nok lidt på markerne i nærheden af minivådområdet. Så det har faktisk hjulpet på dine marker? Ja, men der hvor minivådområdet ligger det var også der det var værst (rød jord) så det er vi fri for.

Det er de samme drænrør der ligger der, så på de marker vi driver der er ikke så meget forskel.

Hvad kommer du til at bruge på vedligehold? Og hvor

Jeg ved ikke om det kan blive sådan at vi skal have rensat op på et tidspunkt. Det koster selvfølgelig noget hvis man skal det.

Du tænker at det er noget du selv kan ordne? Nej, der skal nok en gravemaskine til. Det kan vi ikke selv gøre. Der kan nemt gå en uge med det, hvis der skal en gravemaskine til. Men om det er hvert 10. eller hvert 20. år det ved jeg ikke. Jeg tror ikke det er hvert 10. år. Bare vandet løber, så virker det har jeg på fornemmelsen.

Ved du noget om effekten?

Jeg har fået lidt på det men det er længe siden. Hvis man måler på det så er det godt nok lidt, men det virker. Det tager godt nok noget. Men der er næsten ikke noget i det, der kommer i, så er det svært at sortere noget fra. Det gælder både kvælstof og fosfor. Har ikke meget af hverken eller. Men spørg CK.

Hvad har du fået ud af at have fået minivådområdet?

Jeg synes at jeg har fået et dejligt område derude. Det er sådan set det meste. I stedet for at have noget jord, som vi har pangel med så har vi noget der er en glæde at se på. Det er sådan set det bedste. Jeg kommer forbi en gang imellem.

Men motivationen for at komme i gang med det det var den miljømæssige del.

Var det også noget med at få facts på bordet?

Vi vil jo også godt udtrykke at vi godt vil gøre noget, hvis det ellers det er dokumenteret at det virker, så er vi jo også nødt til at deltage i noget, og så tænkte jeg, at det var det her, jeg skulle prøve.

Så du har ikke fortrudt det? Nej, det har været fint.

Kunne du forestille dig at anlægge et minivådområde mere? Ja, det kunne jeg godt. Det er miljøhensynet, men når det kommer helt til stykket så er det også noget med noget afvanding, for så får man lov til at sætte en pumpe. Hvis man får et minivådområde, får man lov til at sætte en pumpe, og det kan man ikke uden et minivådområde, så er det svært at få tilladelse til at sætte en pumpe op af kommunen. Jeg tror faktisk ikke at kommunen giver lov.

Vi har et andet stykke jord på 40 ha, hvor vi ofte dør med 7-8 ha, hvor vi ofte kører fast nede i bunden. Der kunne det gøre gavn at få etableret et minivådområde.

Har du undersøgt om det er et egnet areal? Nej, jeg vil skulle have fat i en miljøkonsulent eller en oplandskonsulent.

Jeg har ikke konkrete planer om at få

Vil du anbefale andre landmænd at etablere et minivådområde? Jamen det er da et dejligt område at have så det er da en god ide.

I forhold til afvanding? Ja det giver stor værdi at få vandet væk. Der er faldet meget vand i år. Det har været helt vildt i år. I august/september/oktober er der faldet over 100 mm om mdr.

Jeg har høstet majs 3 gange og der har bare været vådt. Det er ligesom at køre i smør.

Godt råd til andre landmænd?

De skal have det passet ind i landskabet og så det lavet så det stort set kan passe sig selv, hvis det kan lade sig gøre. Hvis man kan gøre det uden pumpe så er det allletiders, så er det endnu nemmere at holde ved lige.

Det med planlægning og få det passet ind, det er vigtigt. Det skal ligge i en lavning og det skal ligge rigtigt i forhold til drænrørene.

Vil du også have en vindmølle næste gang?

Det koster nok det samme så det kan godt være, at jeg turde satse bare på en vindmølle.

Hvis man har ler og en sø med vegetation man kan tage, det hele gør det nemmere at få det lavet i forhold til hvis der ingenting er, og vi havde en bæk vi kunne bygge det op omkring. Det gav også lidt. Det gjorde det nemmere.

Det er Landbrugsstyrelsen som godkender de nye minivådområder.

Markbruget er ikke blevet bedre? Nej, men det er heller ikke blevet dårligere.

Det kostede en ha jord, som vi heller ikke kunne bruge alligevel.

Der var en reduktion i tallene men det var små tal. Men det virker.

Det gode ved prøverne er at vi så får vi det dokumenteret. Der er en oplysningsværdi.

En af mine begrundelser for at gå med i det, var også, at så kunne man måske få lov til at bruge noget mere gødning på de arealer. Men der kommer vi nok aldrig til.